

ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΚΑΘΙΣΤΟ ΥΜΝΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Επιμέλεια: Δημ. Καραβασιλής, Ηλ. Λιαμής, Χαρ. Χωραΐτης, Π. Ρούσσος

Ο Ευαγγελισμός είναι η εορτή των καλών νέων. Πότε έχουμε όμως καλά νέα; Όταν για πολύ καιρό όλα πηγαίνουν δύσκολα και ανάποδα. Αυτό σημαίνει ότι πάντα σε μια δοκιμασία όσο μεγάλη κι αν είναι φτάνει η στιγμή να ακουστούν και τα καλά νέα. "Έλα, κατέβα από το Σταυρό. Σήκω βγες έξω. Ήρθε η ώρα που περιμένες. Ήλθε η στιγμή που πίστεψες ότι δεν θα φτάσει ποτέ."

Γιατί η αλήθεια είναι ότι μέσα στην δίνη της δοκιμασίας έρχεται μια μαύρη στιγμή που μυρίζει απόλυτα κόλαση, και πείθεσαι ότι, «σε αυτή την μαυρίλα φως δεν πρόκειται να ξαναμπεί...». Κι όμως θα μπει. Θα έρθουν τα καλά νέα. Αυτό μας διδάσκει ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου, ότι κάθε δύσκολη περίοδος της ζωής μας έχει ένα τέλος.

Βέβαια εδώ υπάρχει ένα μυστικό. Ότι για να γίνει αυτός ο Ευαγγελισμός των καλών νέων στην ζωή μας, θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι. Δηλαδή να μπορούμε να πούμε το «ναι, είμαι εδώ, δέχομαι το φως...», όπως το έκανε η Παναγία. Μην βιαστείτε να το θεωρήσετε αυτονόητο. Δεν είναι. Δεν θέλουμε όλοι το φως, γιατί ουρλιάζουν τα σκοτάδια μας.

π.Λίβυος

Ακάθιστος Ύμνος επικράτησε να λέγεται ένας ύμνος «Κοντάκιο» της Εκκλησίας, για την Θεοτόκο, επειδή οι πιστοί κατά τη διάρκεια της ψαλμωδίας του στέκονταν όρθιοι.

Κοντάκιον, λέγεται μία υμνογραφική σύνθεση, αποτελεί ιδιαίτερο είδος της εκκλησιαστικής ποίησης, που ιστορικά άκμασε τον 6ο αι. με τον Ρωμανό τον Μελωδό και τον 7ο αι. μ.Χ.

Κοντάκιο: (ορισμός από το λεξικό) Σύντομος εκκλησιαστικός ύμνος ο οποίος περιέχει το ιστορικό εγκώμιο του αγίου που εορτάζει ή το ιστορικό της εορτής στην οποία αναφέρεται. Κόνταξ< αρχ. Κοντός, επειδή παλαιότερα τα βιβλία γράφονταν σε πάπυρο που τυλιγόταν γύρω από μικρό κοντάρι.

Εισαγωγή

Ψάλλεται τις πέντε πρώτες Παρασκευές της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, τις πρώτες τέσσερις τμηματικά, και την πέμπτη ολόκληρος και κάθε μέρα διαβάζεται στο απόδειπνο πριν τον βραδινό ύπνο κυρίως στα μοναστήρια.

Είναι ένας ύμνος που αποτελείται από προοίμιο και 24 οίκους (στροφές) σε ελληνική αλφαβητική ακροστιχίδα, από το Α ως το Ω (κάθε οίκος ξεκινά με το αντίστοιχο κατά σειρά ελληνικό γράμμα), και είναι γραμμένος πάνω στους κανόνες της ομοτονίας, ισοσυλλαβίας και εν μέρει της ομοιοκαταληξίας.

Ιστορία

Κατά το έτος 626 μ. Χ., και ενώ ο Αυτοκράτορας Ηράκλειος μαζί με το βυζαντινό στρατό είχε εκστρατεύσει κατά των Περσών, η Κωνσταντινούπολη πολιορκήθηκε αιφνίδια από τους Αβάρους. Οι Άβαροι απέρριψαν κάθε πρόταση εκεχειρίας και την 6η Αυγούστου κατέλαβαν την Παναγία των Βλαχερνών. Σε συνεργασία με τους Πέρσες ετοιμάζονταν για την τελική επίθεση, ενώ ο Πατριάρχης Σέργιος περιέτρεχε τα τείχη της Πόλης με την εικόνα της Παναγίας της Βλαχερνίτισσας και ενθάρρυνε το λαό στην αντίσταση.

Τη νύχτα εκείνη, φοβερός ανεμοστρόβιλος (καλοκαίρι), που αποδόθηκε σε θεϊκή επέμβαση, δημιούργησε τρικυμία και κατάστρεψε τον εχθρικό στόλο, ενώ οι αμυνόμενοι προξένησαν τεράστιες απώλειες στους Αβάρους και τους Πέρσες, οι οποίοι αναγκάστηκαν να λύσουν την πολιορκία και να αποχωρήσουν άπρακτοι.

Στις 8 Αυγούστου, η Πόλη είχε σωθεί από τη μεγαλύτερη, ως τότε, απειλή της ιστορίας της. Ο λαός, θέλοντας να πανηγυρίσει τη σωτηρία του, την οποία απέδιδε σε συνδρομή της Θεοτόκου, συγκεντρώθηκε στο Ναό της Παναγίας των Βλαχερνών. Τότε, κατά την παράδοση, όρθιο το πλήθος έψαλλε τον από τότε λεγόμενο «Ακάθιστο Ύμνο», ευχαριστήρια ωδή προς την υπέρμαχο στρατηγό του Βυζαντινού κράτους, την Παναγία, αποδίδοντας τα «νικητήρια» και την ευγνωμοσύνη του «τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ».

Το ναό (των Βλαχερνών) έχτισε η αυτοκράτειρα Πουλχερία μεταξύ των ετών 450-453. Ο ναός απέκτησε λάμψη και φήμη, ιδιαίτερα με τη δημιουργία του αγιάσματος, ύδατος δηλαδή που βρέθηκε σε πηγάδι εντός του ναού. Τότε χτίστηκε ειδικός χώρος για να δεχτεί το ωμοφόριο, δηλαδή το πανωφόρι το ρούχο και την εσθήτα δηλαδή την ζώνη της Θεοτόκου, που μεταφέρθηκαν στο ναό το έτος 473 μ.Χ.

Θέμα - περιεχόμενο

Το περιεχόμενο του ύμνου αποτυπώνει τις δογματικές θέσεις της (3ης) Γ΄ Οικουμενικής Συνόδου, που συνήλθε στην Έφεσο, το 431 από τον Αυτοκράτορα Θεοδόσιο Β΄.

Σε αυτήν συμμετείχαν 200 επίσκοποι. Καταδίκασε τις διδαχές του Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Νεστόριου, ο οποίος υπερτόνιζε την ανθρώπινη φύση του Ιησού έναντι της θείας. Η Σύνοδος διακήρυξε ότι ο Ιησούς είναι τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, με πλήρη ένωση των δύο φύσεων και απέδωσε επίσημα στην Παρθένο Μαρία τον τίτλο «Θεοτόκος».

Επομένως, η χρονολογία σύγκλησής της, το 431, αποτελεί μία σταθερή ημερομηνία, καθώς είναι σίγουρο ότι ο ύμνος δεν είχε συντεθεί νωρίτερα. Ακόμη, σε κώδικα του 13ου αιώνα σημείωση οποία αναφέρει τον Ρωμανό ως ποιητή του ύμνου.

Γενικό **θέμα του ύμνου** είναι ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου, ο οποίος πηγάζει από την Αγία Γραφή και τους Πατέρες της Εκκλησίας και περιγράφει τα ιστορικά γεγονότα, αλλά προχωρεί και σε θεολογική και δογματική ανάλυσή τους.

Ανάλυση

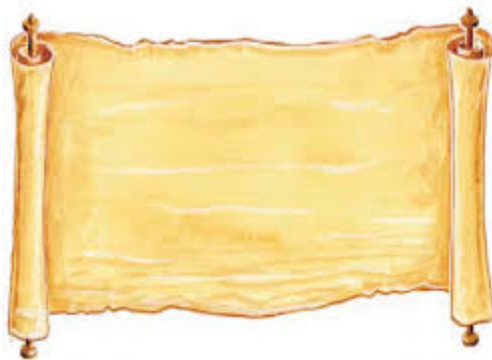
Ο πρώτοι δώδεκα οίκοι του (Α-Μ) αποτελούν το ιστορικό μέρος. Εκεί εξιστορούνται τα γεγονότα από τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου μέχρι την Υπαπαντή, ακολουθώντας τη διήγηση του Ευαγγελιστή Λουκά. Αναφέρεται ο Ευαγγελισμός, η επίσκεψη της εγκύου Παρθένου στην Ελισάβετ, οι αμφιβολίες του Ιωσήφ, η προσκύνηση των ποιμένων και των Μάγων, η Υπαπαντή και η φυγή στην Αίγυπτο.

Οι τελευταίοι δώδεκα (Ν-Ω) αποτελούν το θεολογικό ή δογματικό μέρος, στο οποίο ο μελωδός αναλύει τις βαθύτερες θεολογικές και δογματικές προεκτάσεις της Ενανθρώπισης του Κυρίου και το σκοπό της, που είναι η σωτηρία των πιστών.

Κοντάκιο: «Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια, ἀναγράφω σοι ἡ Πόλις σου Θεοτόκε. Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον, ἵνα κράζω σοι • Χαῖρε, Νύμφη ἀνύμφευτε».

Το εσωτερικό του ναού της Παναγίας των Βλαχερνών σήμερα στην Κων/πολη, διακρίνεται η εικόνα και στα δεξιά το αγίασμα. Και η πύλη, η είσοδος στον χώρο

ΤΟ ΚΟΝΤΑΚΙΟ

Εργασία:

1. Πόσα ονόματα της Παναγίας μπορείτε να βρείτε;
2. Κωνσταντινούπολη: Μπορείτε να βρείτε κάποιες εκκλησίες της; Αν θέλετε, μάθετε για την συναρπαστική ιστορία της σε ένα υπέροχο βίντεο <https://www.youtube.com/watch?v=qYTm1A1vEjk>